

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över remiss avseende SOU 2025:51: Bättre förutsättningar för klimatanpassning (KN2025/01049)

Sammanfattning

SLU tillstyrker förslagen för stärkt lagstiftning för klimatanpassning i fysisk planering och infrastruktur, men bedömer att de behöver utvecklas med:

- ett tydligare landskapsperspektiv,
- samordning mellan berörda aktörer,
- kompletterande vägledning och metodstöd, och
- definitioner av centrala begrepp.

Generella synpunkter

SLU tillstyrker förslagen för stärkt lagstiftning för klimatanpassning i fysisk planering och infrastruktur. SLU bedömer att förslagen behöver utvecklas för att lagstiftningen ska kunna leda till långsiktig hållbara lösningar för landskapets förmåga att hantera klimatförändringar.

Landskapsperspektiv

SLU bedömer att förslagets perspektiv på klimatanpassning behöver breddas genom att ett landskapsperspektiv tillämpas.

SLU föreslår att avrinningsområden, landskap och ekosystemtjänster beaktas för att undvika negativa sidoeffekter, samt att natur- och landskapsvärden skyddas tydligare i bedömningar, exempelvis vid dispensprövning. SLU föreslår dessutom att naturbaserade lösningar och landskapsanpassning integreras i klimatanpassningsåtgärder och att detta tydligare framgår av förslaget.

En fokusering på lokala skydd kan leda till fragmentering av natur- och landskapsvärden, ge negativa konsekvenser nedströms och för angränsande

näringar. Det finns risk att åtgärder som minskar lokal skaderisk samtidigt minskar landskapets funktion och biologiska mångfald.

Samordning mellan berörda aktörer

SLU föreslår att förslaget kompletteras med förslag på samordning mellan berörda aktörer som skapar en starkare koppling till areella näringar (jordbruk, skogsbruk). På så sätt bedöms åtgärder på lokal nivå kunna kompletteras med åtgärder på större skala för att uppnå ett robust systemskydd.

Kompletterande vägledning och metodstöd

För att kommunerna ska kunna tillämpa lagstiftningen på ett rättssäkert sätt bedömer SLU att tydliga riktlinjer och metodstöd behövs för riskbedömning, prioritering och integration av åtgärder. SLU föreslår därför ett nationellt stöd i form av standardiserade klimatscenarier, mallar för riskbedömning och verktyg för att bedöma kumulativa effekter i närliggande områden.

Definitioner

SLU bedömer att centrala begrepp som klimatanpassningsåtgärd, klimatanpassningsanläggning och betydande risk behöver definieras, för att säkerställa rättssäkerhet och likvärdig tillämpning av lagstiftningen.

Specifika synpunkter

8.1 Klimatanpassningsåtgärder som särskilda skäl för dispens från strandskyddet (s. 164–169). SLU tillstyrker att klimatanpassningsbehov kan utgöra särskilt skäl för dispens, men föreslår att tydligare avgränsningar anges för att minimera risk för negativ påverkan på biologisk mångfald och friluftsliv inom ramen för strandskyddet.

8.6 Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser initiera (s. 190–197). SLU tillstyrker förslaget och bedömer det som en central åtgärd för att integrera klimatanpassning i kommunens strategiska arbete med markanvändningsplanering. SLU föreslår att kravet utökas så att det även omfattar bedömning av effekter på areella näringar, skogsbruk och landskapets funktioner, samt vilken typ av åtgärd som planeras på en övergripande nivå (skyddsvall, dagvattensystem, naturbaserad lösning), vilka geografiska områden som berörs, samt vilken tidshorisont åtgärden avser. Detta ökar transparens och underlättar genomförandet på lång sikt.

Beslut om detta yttrande har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av handläggare Fabian Engel. Innehållet har tagits fram av universitetsadjunkt Lisa Norfall i samarbete med experter vid fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap. I beredningen av ärendet har även samt samverkanskoordinator Mariette Manktelow deltagit.

Maria Knutson Wedel

Fabian Engel